Hetedik évfolyam. 33. szám. Székely-Udvarhely, 1901. augusztus 18.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSEGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓEGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Külföldre egész évre 12 „
Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és ajánlott előfizetőknek egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, köz- és körjegyzőknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 filér. —
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

HIRDETÉSI DÍJAK:
Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 filér, azonfelül 2 filér, magánhirdetések 7 hasáb szélen 4 filér, többszöri közlésnél 4 filérért közöltetnek.
Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdekelő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Az Erzsébet-Ház.

— Erzsébet magyar királyné emlékére emelte Eted községben.

Megtörtént a világ, hogy a falumat dicsérem. De én nem bánom. Nyugtot ád az a tudat, hogy nem kért engem senki erre, nem uszoltak, hogy czégért állítsak neve fölé; de lelkemnek jól esik, ha vadvirágos réteim mulatnak, gyönyörüség nekem, ha ajkam derek lakóiról beszélhet, velük foglalkozhat s elmondhatja: mily jók, nemesek és hazafias gondolkozásuak.

Hiszen, ha a madárnak csattogva szabad hirdetni erdő, mező, liget, berek szépségét; miért lenne tölem földi gyarlóság, ha szemébe mondom a világnak, hogy a tiszta erkölcs, munkásság és honfiui erény idötlen idők óta legszebb ékessége Etednek.

Népe nyomon követte mindig a haladás és felvilágosodás zászlóját; tanult, ahol csak lehetett s a nagymérvü és fáraszto munkától szabadon maradt perczt ritkán repült el fölötte hiába. Hogy elméjét művelhesse, megismerkedhessék saját nemzete életével, a világ folyásával: már évtizedek óta olvasókört alapitott, a hol számos hirlap és folyóirat áll a tagok rendelkezésére. Dalárdája a megye egyik legrégibb s a magasba emelte; idejét pedig elvonta a korcsmai tivornyától.

S hogy emez egyesületek az vándoroljanak hajléktalanul ide-oda, hanem állandó fedel alá jussanak, — dicsérendő lelkesedéssel — egyhangulag elhatározta a közbirtokosság, hogy egy kizárólag közmüvelődési czélt szolgáló épületet emel, mely magába fogadjon valamennyi ilyen irányu intézményt.

Az épitkezés megkezdesének idején jött a lesujtó gyászhir, hogy Erzsébet királyné, a magyarok nagyasszonya meghalt, életét gyilkos kéz kiolltotta

A község képviselő testülete a nemzetet ért mérhetlen csapás fölött, benső részvétének kölsöleg is kifejezést adandó, határozatilag kimondta, hogy az uj épület Erzsébet-Ház, a körülötte fekvő tér pedig Erzsébet-Tér nevet nyerjen.

A megdicsőült királyné iránti mélységes szeretet és soha el nem muló hála indította ötlet erre. Nem feledtek el, hogy a haldokló nemzet koporsójáról a szemfedőül ráterített harczi lobogót O segitett leemelni; nem feledtek el zokogva mondott szavait: „Ha a császár dolga roszszul megy Olaszországban, az faj; de ha Magyarországon rosszul megy, az meg él!“ emlékükbe vésődött a haza bölcse ravatalánál terdepő és imádkozó Erzsébet

És én meghajlok, kalapot emelek e tény előtt! Mert mindezek között legszebb, legnemesebb erény a kegyelet! Mert annak áldozni, aki már érettünk semmit sem tehet, kitől többé nincs mit várnunk, nincs mit remélnünk, csak a tisztelet és hála készt iránta emlékezésre: igaz szív és nemes lélek tulajdonsága.

A már készen álló Erzsébet-Házat Szent István napján avatja fel a község és nagy ünnepséget közt adja át magasztos rendeltetésének, hogy tüzhelye legyen a szellemi emlékdésnek, csarnoka a szépnek.

* * *

Ha majd a harangok zugnak s az Isten házában fölkent lelkipásztorod ajkairól hallod az érelted elszálló imát; ha majd az ünnep ékes szavu szónoka hirdeti előtted a haza és király iránti szeretetet, hűséget: én édes székely testvérem, aki öreg és elnulandó vagy, büszkén, önérzettel tekinthetsz vissza pályafutásodra, mert hivatásod betöltöd; aki fiatal vagy és reményteljes, kinek előtte áll a pálya, a küzdés, fáklyaláng legyen előtted apáid nemes példája, mely megvilágitsa elnedet, ha jóra törsz; porrá égessen, ha roszat akarsz!...

Ad multos annos!

Gagyby Dénes.

Világnapló.

Hogy a felsőmagyarországi panszlávisztikus mozgalmak mennyire terjedtek mutatja azon körlevény, hogy a mozgalom mart a király közvetlen környezetében is erdeklődést keltett, különösen azért, mivel rulási eszközökkel folytatják az ügyatást s az Amerikába kivándorolt gör. kath. magyaroknak a görög keleti valásra való áttetésében nyer kifejezést. Ennek ellensúlyozására elhatározta a kultuszminiszter, hogy Amerikában gör. kath. magyar vikariátust állít fel, mely állásra Nepák Jenő ejerjesi gör. kath. teologiai tanár van kiszemelve s egyuttal oit magyar segitő egyesületek is alakittatnak. — Legközelebb Oroszország fogja a szerb hadsereget egységesen fölfegyverezni és pedig ingyen. Ugyanis Leontjev belgrádi katonai megbizott kormányának tett jelentésében indítványozta, hogy Oroszország a hazmalatom kivül helyezett Berdan-puskákból 700,000 darabot és a municióból 77 milló töltést ajándékozott Szerbiának. Katonai körökben remélik, hogy Oroszország Leontjev indítványát elfogadja. — Az Orosz—Lengyelország felé irányuló német kivándorlás aggasztja Oroszországot ezidőszerint, amelyet az orosz sajtó Németországnak békés hódító politikájával tud be s ennek meggátlása mellett harczol. A lengyel királyság tiz kormányzóságban a bevándorolt német telepesek száma százezrekre rug. kik rövid idő alatt 15,529 kisebb-nagyobb földbirtokot vásároltak négyszázezrelt milló rubel értékben. Waldersee gróf, a kinai nemzetközi csapatok főparancsnoka a Grafe-hajon hazatérveért Kinából és Hamburgban szállott partra. A fogadtatásra rendezendő volt fényes ünnepségek Frigyes császárné halála alkalmából ugyan elmaradtak, mindazonáltal impozáns volt Waldersee fogadtatása Hamburg városa részéről. A német császár a pour le merite rendet adományozta neki s egyuttal elrendelte, hogy a 9. tábori tüzérezred zentul a Waldersee nevet viselje. — Érdekes tudni, hogy ezidőszerint a német császári korona viselője az Árpádházi királyok leszármazottja. Mihalovics István a német császár geneológiai leszármazását összeállitotta s azt II. Endre magyar királyig visszi fel. E szerint II. Endre ükunokája, Henneberg Erzsébet, Hohenzollern János nürnbergi várgróf hozzá nőtt nőül, sinek II. Vilmos császár ügyenes leszármazottja. — Beváltotta az angol kormány abbeli ígyegetéseit, hogy továbbra a lurkad hadviselő felekne el nem ismeri. Kitchener e hó 7-én proklamácziót intézett a burokhoz, melyben már fegyveres bandák vezetőinek nevezi a hős bur vezérket s felszólitja a hadakozókat, hogy magukat szeptember hó 15-ikig megadják. Aki ezt nem eseleksi az Del-Afrikából örökre számüzetik s vagyona elkoboztatik. — Nagy halottja van Olaszországnak. Francesko Crispi volt olasz miniszterelnök vasárnap elhalt Nápolyban. Sziczilióban, Ribera spanyol eredetü kis városban született 1819. October hó 4-en s igy közel 82 évet élt. Pályafutása mozgalmas és nem ritkán kalandos volt s mig erkölcs dolgában sem kényes, sem válogatós nem volt, addig politikai genialitása a formadámnyról az olaszok Bismarkjává java emelte, de erkölcsi hibái magas polczáról leszorituták. Olaszország osztatlan gyásza veszi körül a nagy politikus ravatalát. — Hátnyos lenne a két krónikája, ha meg nem emlitnék báró Fejérvári Géza táborszernagy, honvédelmi miniszter 50 éves katonai jubileumát, mely országos ünnepségek kereteben folyt le Budapesten.

Krónikás.

A vármegye egy havi közigazgatása.

— Augusztus 15.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága aug. havi rendes ülését, f. hó 14-én a vármegyeház kis tanácsterében tartotta meg.

Elnökölt: Kishalmágyi Hollaky Árthur főispán, a jegyzőkönyvet vezette: Ádám Albert tb. főjegyző.

A szabadságon levő alispánt helyettesitő főjegyző, valamint az épitészeti hivatali főnök és a közgazdasági előadó havi jelentései, azon megdöbbentőleg szomoru esetet tárták előnkbe, mit a hosszas esőzések folytán keletkezett árvizek, az egész megye területén levő utak, mütargyak és gazdasági terményekben okoztak. A szenvedett károk pullanatnyi enyhitése czéljából a következő feliratok iránt az intézet határoztatott el:

a) a pénzügyminiszter urhoz az adóvégrehajtások megszüntetése;

b) kereskedelemügyi miniszter urhoz a „hagymási“ törvényhatósági utnak a közigazgatási bejárás mellőzésével inség munka czimén való azonnali kiépitésének engedélyezése s e czélra 44.000 koronának kiutalványozása;

c) földmivelésügyi miniszter urhoz, rendkivüli fa kihasználatok engedélyezése tárgyában,

Felemlitésre méltó még a közgazdasági előadónak a sz.-keresztvári járás községeiben levő faiskolák elhanyagolt állapotát ismertető jelentése.

A mulasztások szigoru megtorlása, valamint a faiskolák rendezése körül érdemeket szerzett községi tanitók kitüntetése iránt tett közgazdasági előadói javaslat, határoztatik emeltetett.

A többi szakelőadók havi jelentéseiben felemlitésre méltó eset elő nem fordulván, tudomásul vétettek.

Ezeken kivül a 83 pontból álló tárgysorozatot egyesek kérése, magánügyekben beadott felebbezések, behajthatatlan adók törlése s illetékhátralékokért a felelősség kimondása iránti előterjesztések egészitettek ki, miknek elintézése déli 12 óráig befejeztet nyert.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Hozzád.

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája)

Édes . . . szeretlek téged,
Szeretlek hiven, igazán;
Rád gondolok gyakran merengve
Álmatlan, csöndes éjszakán.
Bárhova nézek, csak mindenütt
A te édes arczod látom,
Nincs egy nyugott, csöndes perczem
Szemem kerüli az alom.

Én édes szeretem! mondd szeretsz-e?
Forrón, hiven, mint téged én —
Gondolsz-e néha én reám is?
Hajol-e szép szived felém?
Mondd, hogy szeretsz, hogy tedi vagyok,
S hogy a te szived az enyém —
Ez volna igazan boldogság
Ah, ilyen boldog legyek én!

N. I. Mariska.

Udvarhelyvármegye története.

A legrégibb időtől 1849-ig.

Irták: **Jakab Elek** és **dr Szádeczky Lajos.**

(2.) Budapest. Athenaeum. 1901.

A monographia hiányainak és hibáinak részletezését későbbre hagyva, most azokat csak általánosságban emlitem föl. Ez itt első sorban és mindenekfölött a Jakab E. egész müven keresztül vonuló kritikátlanságot, naiv könnyenhiszőséget, a komoly buvárlat helyett bitorló képzelem korlátlan csapongását perhorreszkálom. Azután azt a módszert, vagy helyesebben: annak hiányát, melynél fogva az anyaggal feldolgozatlanul, rendszertelenül, sokszor még az időrendet — mint nála egyedül összeterstő keretet — sem tartva meg, a magyk össze-visszaságukban adja. Ez zavar, farasztt, az áttekintést és igy a helyes ítéletalkotást megakadályozza. Forrásainak: oklevelének, feliratoknak, jegyzeteknek stb. a szöveghen való közlése a mü irodalmi élvezhetőséget rontja s becsét teszi kétes értektűvé. Mindegyre és sokat panaszkodik, lamentál azok elégtelensége vagy késői kutbul való voltukért. Kösei adtokkal, tényekkel előbbi vagy korábbi állapotokat bizonyít. Nagy baja a münek, az Oklevéltár hiánya is; pedig hiányszor, nélkülözhet igen fontos kérdeseknél, történik arra invatkozás, utalás. Ily az Oklevéltára utáti állitá-ok, annak hiányban ezután is nyitt es nem tisztázott kérdések maradnak.

A testes, nagy munka könnyű használhatóságát pedig egy betüsoros nevé és tárgymutató hiánya akadályozza meg, a mely különösen egy megye családörténeti vonatkozásaiert, belységneveiert volna nélkülözhetellen.

Az általános hibákhoz sorozom Jakab E. azon eljárását is, hogy sokszor állít anélkül, hogy bizonyitana; máskor meg kevésbül sokat olvas ki, vagy különös esetbül általánosit. A történelmi fogalmak helytelen elfenteibe helyezkedését sem lehet helyeselni, meg kevésbe ehagyott, sokszor igaztalan jellemzését pl. Martinuzzi, vagy Báthory Zsigmondrél.

Ezen általánosságban tartott megjegyzéseim es vádjaim után, melyek egy részének bizonyitásával a részletek tárgyalásáig adós kell, hogy maradjak, de a melyek különben is a mü értékét nagyjában és egészben véve kevésé alterájják: térjünk át a szerző által, müve megirásánál használt források ismertetésere.

I.

A források hitelessége, adatainak megbizhatósága, tényeinek s eseményeinek igazsága: bármily tudománynál is elsőrangu kérdés, annyival inkább az a történelemnél, a mely adatot adathoz adva, halmozva, rakva épit, alkot, s értéke és jelentősége azon forrás minőségétől függ, melyből anyagát meriti.

Jakab E. országos levéltárnok letére a helyek ismeretével, a hangya szorgalmával használta fel ugy a megye határain belül levő, mint a magán-családi- és országos levéltárakat vagy leveleládákat. E tekintetben nagy az ő érdeme, szorgalmának eredménye. Nem is lehet itt öt mulasztással vádolni. Ellenkezőleg; tulburgósága, könnyenhivősége, kelletlenek hiánya az, a mit szemére lehet vetni; a mi miatt munkája becse problematikussá vált. Jakab E.-nek nincs egy csöpp igaz kritikája sincs. És pedig nemcsak akkor nincs, a mikor adatok hiányában észbeli conjecturák alkotására van kényszerítve, hanem akkor sincs, mikor kész, bár ellentétes adatok, tények, állitásokkal találja szemben magát. Pedig nem az adatok bármily teljes és tömeges összegyűjtésében áll a históriküs tiszte és érdeme, hanem igen is azok megrostálásában, az igaztalanok kiselejtezésében, az igazak helyes felhasználásában, ok és okozati viszonyba állitásában, vagyi az előbbiekből folyó tételek és következmények bcsos és igaz voltában. Itt azon a téren lehet a szorgalmas, munkás és sokat tudó Jakab E. gyengéjét megtalálni. Az ő szinte gyerekes hisz keny-ége, a vabt képzelemmel pótoló illusiója, bizonyos tények iránt való előítélete és mások iránt való előszeretete, rögzitett képzetekben való makacs bizalma, hibás alapból való kiindulása és egyesből vont hamis alálbázásai mind meg annyi okai annak, hogy meg adatgyűjtőnek megbecsülhetetlen, addig feldolgozónak nem mindig és mindenütt megbizható.

Egy belyt keveset látszik adni-törödni okmányok letelevel, mashelyt — és ez nagyobbik baja — vakon esküszik az irott vagy nyomtatott betüre. Ez utóbbi gyöngéjében határozódik müve katasztrófája, melynek következtében annak egyes részei már most, megjelenésök idejében, teljesen elavultak, értéktelenek.

Főhibája megis a Krónikákban való vak hite. Itt, ezeknél, nem akar látni, hanem a mit Anonymus külföldi olvasmányokbul tudókosan összehord, Kézay értelmellenül lemásol, Thuróczy összeszed és Bonfinius ügyelgve alitt, az neki mind-nd szentirás. Ám e krónikasaink előadásaiban mondai-balladai motyjaat kibámoya, sok igen szép irodalomtörténeti becsesel biró részt találunk; előítéletel, hiszékenységet, tudatosságot, hizelgést és tudatlanságból származó tévedéseket leszámitva, mint és krikivaál használva pedig hazai történelmünknek a magyk korára nézve összefoglaló és folyamatos előadását ok nyujtjak. De mit szóljunk ahhoz, mikor Jakabnak, ezeken kivül tiz ivén keresztül főforrása a csiki székely krónika?

Csodálatos az valoban, hogy a kuttó kritikn terén az utóiró évtizekben nagynevű irók részéről megindituott krónika ellenes — szinte tulságba menő — irányzat ót kelő óvatosságra nem birta! De ennel még csodálatosabb, hogy magával a csiki székely krónikával való huzamosabb foglalkozása nem kötötte fel benne a kétkedést, az okadatolt itéletnek ez anyját, holott az a krónika a hihetetlen, indokolatlan, lehetetlen állitások, tények, események szóval adatok összezavart conglomeratuma.

Lehetetlen, hogy történelmi tanulmányokkal foglalkozó tanult ember legyen, ki a halhatatlan Bucklet ne ismerne s ne olvasta volna illtakozását a krónikák kritikátlan felhasználása ellen. Szintoly lehetetlen, hogy ne osztozna azon nézetében, hogy a középkorban az irodalom századokon át ártott, ahelyett, hogy használt volna a tarsadalomnak; mert egy osztály — a papság — kizárólagos hatalmába kerülven, annak sajátságait vette fel, s szellemét ütötte at abba. Ez pedig eppen nem vizsgalatra batoritott, hanem a hit megerősitésére czélzott. Növeltie tehát a hiszékenységet s azáltal megakadályozta a tudomány haladását. „Valóban — mondja Bucle — annyira hozzászokott a világ az időben a hazugsághoz, hogy nem fordulhatott volna elő semmi olyas, mit az emberek el nem hittek volna. Kivánesi és könnyenhivő fülöket mi sem sértette, Előjelekről szóló történetek, csodák, jelenések, baljóslatu jelek, égi szörnytünemények, a legvadabb és minden összefüggest nélkülöző képtelenségek szájról-szájra járták és oly nagy gonddal vetettek át egyik könyvből a másikba, mint az emberi tudás valogatott kincsei.*)

Bucke további fejtegetései ugyan teljes általánosságban vannak tartva, de ugy azok, mint az azokból folyó következmények tanulsagi, s azon körülmény, hogy hatásuk történelmére is teljesen ráülnek, indokolják azok szószerinti átvételek.

„Európa középkori történelmének megrontása, nehány egészen alárendelt körülmény mellőzésével, három fő okban rejlik. Az első ok: az más erős mesterségének rőgtöni elterjedése és a különböző helyi hagyományoknak ebből kelő szétszórtsága; mely hagyományok elkülönitve igazak, de összekeverve hamisak valának. A második ok: a vallás változása, mely két irányban hatott, amennyiben nemcsak megszakitotta a régi hagyományokat, hanem meg is toldotta azo-

*) Buckle H. T.: Anglia működésének története. Pest. Aigner. 1873. III. K. 10 l

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A régi és az uj középiskolai rendszer.

I.

Idősebb Daniel Gábor nyugalmazott főispán egy igen fontos és fontte mélyre ható kérdést hozott felszínre. Mélyre hato kérdést, melyről a gyorsvonat robanó villág 2 évtized óta egészen megfeledkezett. Az ember eleszmorodolta fehér felhivás indoklásának legfőbb tételén, melyet e lap julius 14-iki száma melegbangu bevezetéssel közölt.

Ez a nagyérdemü és sok hirteleni csapással sujtott öreg ur a maga, illetve szülői kötlségen, a mint mondani szokták, urfi módra nevelkedett, s három fiát is igy nevelte mód tekinteteben, s most olasztelek magányában a már régi körülményekon gondolkodva, a nép hiaira irányul tekintete, s mintha szószerint igy sóhajtana fel: Boldog Isten! Mi lesz a szegényosrsu sokaság nép fiaival, ők az ujabb időben a rendszer megváltozásával nagy részt már ma is ki vannak szorulva a középiskolából egyszerüen azért, mert szülőik nem kétszer-ötszörös fizetni a 200—250 korona kiszámu közös élet kőltséget, a lakásdij, tandij, tüfes, világitás, ruháznódás, mosás kőltségen mely is számitva, evenként?! Sok uj iskola épült, sok uijul meg: a mégis folyton panaszoló tanári kar fizetése és kényelme kelő magasságot ért el, de ezekbül a fényes palotákból a szegenysorsu fiuk kiszorultak s meg inkább kiszorulnak meg a kisebb jövőben, s ezeknek a kellőleg javadalmazott tanároknak előadásaiból nem jut a nép fiainak. Oda csak a módos emberek gyermekei juthatnak! Boldog Isten! Mi lesz az ős szeretett népem fiaival!? . . .

Az unitárius stokazmak Kolozsváron egész alapjából ujonnan épült s ez évben megnyitandó főiskolájáról s az abban elelbe lepletendő közös étkezésről van szó. Oda ajánl élettartamára 210 korona evenkénti hozzájárulást egy udvarhelymegyei fiu reszére.

Unitárius stadongondnok s mint ilyen főrendiházi tag létére unitáriusokhoz beszél ugyan, de valójában az összes szekelyegről, sőt általában az egész magyar népről szól.

A kérdés felette nagy horderejü annyival inkább, mert nem szegény ember sóhajtoz és könyörög, hanem egy módos politikus és egy orokös nepbarát, a ki 70—80 lejárt ev magaslatáról tesz tapusztalati összehasonlitást multi, jelen es jövő közöttt.

A 30-as evek jutnak eszébe, mikor ő maga, a 60—70-es evek, mikor hai látogatnak a közép es felső iskolákat a szolgásokodó szegényosrsu székely fiukkal egy sorban ülve, a kik később kivaló helyekre kuzdöttek fel magukat. Latabb, hogy a szegeny fiuk rongyos ruhaban es sok más elfogultatásnak mellett is tudnak annyit, ha nem többet, mint a módosok nagy része, kiknek többséget az életben megelőzötek.

Tessék az akkor tanulokodott, s a főbb helyek nagy reszét ma is betöltő nemzedéket a maival összehasonlitani, s az akkor es a ma szülőt a különbséget megtenni Erdélynek összes, főleg protestáns iskolaira nezve.

Ennek a felhivásnak a hangja es tartalma feldézte lelkemben a 60-os evek körüli iskolai idők emlekezetének teljes képét.

Hallani velem hajnalban 4 orakor a fekelesre hivó csengetest, s latni velem kő este az 1 szal fagyegyriya alitul vilagitott hosszu aczital mellett a szoba összes lakóinak seregét tantárgyakat irva es tanulva, s latni még éjfélkor is több világitott ablakot, hol vagy ruhát foldoztak a fiuk, vagy lábbelit takaritottak regelgelve Es az órákról egy sem maradt el . . . es a leczkejét mindenki tudta, mert még jó holdvilágnál is tanultak. Egyik nap egyik, másik nap a másik volt a szolnultak. Egyik nap egyik, másik nap a másik volt a szolnultak. Egyik nap egyik, másik nap a másik volt is; kiki maga hasepró, a vizhordó rondre, bárki fia volt is; kiki maga pedig ugy szegenyebb fiura bizta. A nagyobbak tanitottak a kisebbeket. Mindenki ura es szolgája volt önmagának s gondoskodnia kellett önmagáról. Ét es nevekedett, s lett belőle saját lábán járni es megállani tudó ember. Koresmákba, falokba való járásnak csak a hitt hallottak.

A lakások berendezése, öltözködés, étkezés a lehető legegyszerübb, mondhatni olyan volt, mint a falusi nép házainál. Az egész ifjusag kelő fegyelem alatt volt nemesak a csaladónál, hanem köz-iskolákban is. Nem a gyermek parancsolt a szülőinek s nem a tanitvány a tanitóinak. Az ifjusag komoly es öntudatos vezetés alatt volt a szülői házná es iskolákban. Az volt a vezérelv, hogy a fegyelmezett ifjusag fegyelmezze meg önmagát, eszét, akaratát s jusson önálló gondolkozásra. Tudjon tanulni saját erején meg abban az eselben is, ha nem volna, hogy kitol tanuljon. Verseny volt a fiuk között.

Az iskola folytonos érintkezésben és összeköttésben volt tanuló és tanitók utján a falusi néppel. A deákok mellepték a vidékeket es falukat ünnepeken, predikáltak, házról-hazra látogatósokat tettek, it is, tal is kaptak 1—2 krajczárt, a sokbol forintok lettek. A nép örvendett a fiatal embereknek, kik aldást mondottak reájok templomban es saját házoknál, s tiszteletlet köszöntöttek öket s ők még nagyobbal viszonozták. A jobb módnak ünnepekre is magukhoz vitték apró gyermekeik szegeny deák magán tanitóit, sőt gyermekeik szegeny tanuló tarsai is. Ezek is falnak, hallottak es megismerkedtak az iskolan kivül is sok egyéb mellett tisztességet es szerenyseget. Osztálytanitók, tanárok is foroztak a nép között, egy es más okon. A nép az iskolát a magáenak, az ifjusagot a maga gyermekeinek tekintette. Hozzaja menetelekor felette örvendett, templomi bucsuzásakor megsiratta örömében. Ez a körülmény folytonos eberségben tartotta a nép erdeklődését a templom iránt. Azok is elmentek, kiket egyebkor nem lattak ott. A szegény deak elt es haladt a maga utjan. A nép nem felt gyermekei tanittatásáról. Az egyszerü igenyeket kibirta elégiteni otthon keszült fehermunkával es ruhával.

Ma az iskolák fényes berendezésü palotákká változtak, a melyek urias öltözködést es étkezést kivánnak. Az ifjusag nagy részben el van szakadva a néptől, a raj az anyától. Nem a nép fia többé, hanem a magas igenyü gőgös, fütymáló, heuczegő urfi. A fényes palotában ismeretlen a régi szellem. A tanitás muszájból való kötelesség nagy részben. Ur a tanitó es tanuló, nem pedig apa es fiu. A köteles tanórán kivül a tanitó nem ismeri a tanitványt, s az ur tanuló sem az ur tanitót. Pedig azokban a fényes palotákban is lehetne egyszerüség, s az azzal járó erények, életelvek tenyészhetnének. Több kastélyban láttam fesztelen, egyszerü, elöszeretetü, leereszkedő, emberbecsülő lakókat.

Hja! De lelket a századok érczkeze mindent! Eltünt a nemes lilion! . . . Vajjon mi következik? . . . Nagy mivelteségünk és oktalan haladásunk kétségbeesése . . . a mint Eötvös Karthauziját jellemezte Pap Endre . . . Mi vezet ki a zavaros es romboló áradatból? . . . Haladni kell, de okosan kelleme.

Minimusz.

Arvizek Erdövidéken.

H.-Oklánd, aug. 12.

Valóságos tenger képét nyujtja Erdővidéke, melynek boládásai megáldott határaiban óriási károkat okozták a szerdan es csütörtökön megáradt s még egyre dagadó patakok. Az Olt, Kormos, Baróth- es Baczon-pataka mind kiöntöttek medrükből. Több ezer hold terület van viz alatt s a még julius elejen lekaszált réteken vizben usznak a rendek, a learatott buza es rozskereszteket vagy messze elsodorta vagy leiszapolta az idén már tizenegyedikszer megujuló áradás.

A lakossag, mely sok helyen lakásaibol is kénytelen elmenekülni, el van keseredve s csüggedve nézi a pusztulás szinhelyet, gazdag terméssel kecsegtetett földjeit, mely egyedüli kereset-forrása. A gazdag termésből s az abban fuzott reményekből nem maradt egyéb sárral, iszappal betemetett földterületnél es egy immegget bekösöntött tél aggodalmaival.

A pusztán földmivelessel és állattenyészléssel foglalkozó erdővidéki székely, ki munkájában szorgalmas és szivós, junius eleje óta ugyszólván télfenül kénytelen ülni, mert azóta — három nap kivételével — szakadatlanul esik. Hogy az óriási károkról fogalmat alkothassunk, elég ha egy községnek, Nagy-Baczonnak okozott károkat vesszük tekintetbe, melyek becslése szerint körülbelül 400.000 koronára rugnak. A csapás sulyát nem kevésbbé érzik Erdővidék többi községei sem, melyek közül különösen: Baróth, Nagy- es Kis-Baczon, Vargyas, Füle, Szálldobos, Felső-Rákos, Kőpecz, Miklósvár, Nagy-Ajta, Bölön es Apácza — szenved legtöbbet. Ez csak egy része a szomoru tájképnek, melyet a Székelyföldön Gyergyótól—Also-Rákosig a pusztulásnak hasonló perspektiváját nyujtja. Benedek Imre az oklándi járás érdemes főszolgabirája felterjesztet intézett feletes hatóságához az országos gyüjtés meginditására, illetve insémunka kiszközlésere. A felterjesztés a következő:

Sz. 7175—1901. fszbiró.

Tekintetes Alispán Ur!

Szomoru kötelességet teljesitek, mikor járásom lakosságának igazán rendkivüli helyzetét a Tekintetes Alispán urnak tudtára adni igyekszem, s ez által kelő időben rá akarok röviden mutatni arra a csapásra, mely e járás lakosságának igen nagy részére nézve valóban válságos következésü lehet.

Mindenek előtt megemlitem, hogy itt a lakosság igen nagy részének jövedelmi-forrása az allattenyésztés. Vagyonának tekintelyesebb része a hasznos haszi állatokban van. Ezek után nyeri az eletfenntartásokos, az elemi és ráhaszni szükséges dolgokat, fedezi adóját, magán és közterhei. Ezek nélkül nem képes a mindennapi kenyér megszerzésra alkalmas állapotba hozni es abban tartani sálinyi földjet. Ezen ingó vagyona elvesztegetés veszélyének van kitéve, mert előre láthatólag nem lesz a mivel illetéje apró es nagy marhait.

A junius elejétől tartó csaknem mindennapi s közbe-közbe nagymérvü esőzések miatt a takarmányfelek nagy resze máris megsemmisült. Nevezetesen a kel Homoród, s Erdővidéken a Vargyas, Kormos es Baróth vizo melletti falukó az áradatba vesszett.

Az idei kaszálók terménye levesült. Szénacsinálóhoz annak idejen nem juthattak. A mezőkön a sok esős tavaszban az ott összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott földeken a szeczérrel járás lehetséges lesz. A mi takarmányfelet az árviz a réteken meghagyott, az részint a lábon, részint tekuszálva rothad, meg sarjura sem lehet számiteni, mert az alanti helyek ma is vizben allanak. Ezen községek 90 százalékának maig nincs egy villa takarja ott áll összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott földeken a szeczérrel járás lehetséges lesz. A mi takarmányfelet az árviz a réteken meghagyott, az részint a lábon, részint tekuszálva rothad, meg sarjura sem lehet számiteni, mert az alanti helyek ma is vizben allanak. Ezen községek 90 százalékának maig nincs egy villa takarja ott áll összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott földeken a szeczérrel járás lehetséges lesz. A mi takarmányfelet az árviz a réteken meghagyott, az részint a lábon, részint tekuszálva rothad, meg sarjura sem lehet számiteni, mert az alanti helyek ma is vizben allanak. Ezen községek 90 százalékának maig nincs egy villa takarja ott áll összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott

Az idei kaszálók terménye levesült. Szénacsinálóhoz annak idejen nem juthattak. A mezőkön a sok esős tavaszban az ott összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott földeken a szeczérrel járás lehetséges lesz. A mi takarmányfelet az árviz a réteken meghagyott, az részint a lábon, részint tekuszálva rothad, meg sarjura sem lehet számiteni, mert az alanti helyek ma is vizben allanak. Ezen községek 90 százalékának maig nincs egy villa takarja ott áll összekötve. Ebből meg azokat is meg kell szárítani s azután lehet behordani, ha az elázott

Mennünk a szivasba: Nagyhangu nagykérdeseire azt lehet jozan eszszel következtetni, hogy itt fejlett nagy tevekenységet, buzgóságot ki. Itt ásott, vetett, kapált, ültetett, oltott, szemzett, nyesegetett, tragyázott, hernyózott, ónozott, permetezett, meszelt. Nem a! Nem ültetett soha, egy arva fűzfát se. Az ültetés, oltás mester-fogásaival ugy van, mint az együgyü a muszikalassal. Tudsz-e muszikalni? Tudlatok, de még nem próbáltam. Eles atyja halta utá a orokös szép kobzat, nagy kerlet, bronz sok szilvafat (talán azazt szilvát is), gazdasagi felszerelest marhaállomanyoyal, 30—40 hold külső birtokot. Ma hol van ez? Sehol az ő birtoklasaban. Éppen velem barazdásbirtokos . . . a holdban.

Vala i tán azon ellenvetést tehetné, hogy a nemzeigazdasag igy se veszitett, mert valaki birtoklasaban ugy is meg van ez a vagyon. Lehet. Sőt állitom, hogy érdemesebb kezekben van, mint eddig, de a mehek . . . a mehek: azok mucsenek senkinél . . .

Vagy tán egyéb szolgálatokban tett a közérdeknek, a hazanak nagy szolgálatokat, melyek ő arra jogositjak, hogy a kritikus kőpesztő legyen — ha másra is volt szabva — mert czikkeiből ugy látszik, hogy az, kki szorit, hol pötyögös — magyra felhuzza? Allami alkalmazasban nem volt és ma sincs — ő maga bevallja. Igy tudjuk mi is. De volt egyházi alkalmazasban: mint pap. Közigazgatasi alkalmazasban: mint jogyakornok, mint utmester. Ügyvédi alkalmazasban: mint trnok. Jelenleg ujbol megyei alkalmazásban van: mint ideiglenes napdijas. Ezek mind olyan állások, a hol sok hasznos dolgot lehet vegezni szorgalmas munkavai. Ő hirdeti: nem oratiokra van szükség, hanem cselekedetre! Igaz, hát miért oratorkodik hivatlanul, ha kell is, ha nem is.

Ezen állásokban sem tett nagy szolgálatokat, nem tehetett, mert istennek hala — nem oly hálálatban meg a mai nemzedek, hogy a szolgálatokat elfeledje vagy nehéltozze. Hát miért vallott meg ez álisokol, tan, hogy a tanitók munkait hivatlanul biralgassa? Azert azi hiszem, nem. Egyszerü eszemmel anyyi gondolok: Vagy ő nem szerette a dolgot, vagy felsőbb hatósagai nem szerették a dolgát. Harmadik alternativa nincs Egyes, concret esetekre is van levelbeli bizonyitók a kezünk közöttt, hanem azt ez utnal melloznk. Kivalo nemzeti missiót tehát itt sem cselekedhetett.

Na mar kérem, ha egy képzett ember a maga részeről a nemzeti vagyonosodas nagy problemajat ily caram ól alakban oldja meg: annak nincs joga sem a tanitókat, sem mosakat kerdőre vonni. Az fogja be a szájat, ne tartson oratiokat, seperjen a maga haza elott.

Az az elbizakodott dölyfös hang, az a lenézö kicsinyles, az a mesterkélt guny, mely a tanitókkal szemben czikkein végig huzódik: az, ezen sok hivatalt viselt, tudomanyos ember müveltségének érzekeny fokmerője.

Azok a kenettejes bibliai idezetek, többé nem a szájaba valók. A ki eldobja magától a bibliat, profán kézzel ne nyuljon hozza.

Bizonyos keserü érzéssel irom ide záromondatul: »A kutya ugat . . . a karavan halad.«

Oklánd, 1901. aug. 7.

Bedő József, tanitó.

Közmivelődés.

Iskolai értesités.

A székelyudverhelyi kir. állami főreáliskolában az 1901—1902. iskolai évre a beiratások folyó évi szeptember 2., 3. és 4-én tartatnak meg.

A javitó vizsgálatok augusztus 31-én, a pótló, felvételi és magánvizsgálatok a beiratási napokon.

A főreáliskola első osztályába olyan tanulók vetetnek fel, kik kilencz évesek multak s az elemi iskola negyedik osztályát igazolják elégséges eredménnyel végezték. Olyanok is felvétetnek, a kiknek ilyen bizonitványuk nincsen, csak felvételi vizsgálatot tartoznak

---

) Buckle i. m. II, o. 17. l.

) Kézai S. Magyar krónikája I. könyve 3. p.

) Hunfalvy P. Magyarország Ethnographiája. Budapest. 1876. Akadémia. LII. l.

*) Kötöjjek ezen czikkeiyt, habár mindenben nem is értunk egyet tartalmuk el. Ezzel azonban a vitát bezárjuk, mert szerelyes ezre indult. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tenni annak igazolására, hogy megkívántatio előkészülettik megvan.

A kik polgári osztályokba azok véletnek fel, a kik a realiskola megelőző osztályai sikerrel végeztek.

A kik gymnasiumból, polgári iskolából vagy katonai nevelő intezetbol akarnak átlépni, szinten felvételi vizsgálatot tartoznak tenni, az elhagyott intézet s a realiskola tanterve közötti különböz ottok.

A felvételi vizsgálat idja 20 korona, a magánvizsgálat díja — beleszámítva a tandíjat és beirati díjat is — 122 korona. A javíto és pótlóvizsgálatok díjmentesek.

Az évi tandíj 36 korona, mely elöleges negyedéves részletekben fizetendo. Szegénysorsu, jó elomenetelu tanulók egészben vagy részben felmentethetik a tandíj fizetése alól. Tandíjmentességet az intézet igazgatóságához kell folyamodni, a folyamodványhoz iskolai bizonyítvány és legujabb keletu vagyonossági bizonyítvány szükséges a beiratás alkalmával bemutatni.

A beiratásnál a tanuló szülője vagy a szülő megbízottja kiséretében jelenletik meg s magával kell hozni iskolai bizonyítványát, annak, a ki elöszór iratkozik be az intézet kötelékébe, magával kell hozni meg keresztlevelét és ujoncztai bizonyítványát.

A beiratási díj, mely alól felmentesnek nincs helye, 10 korona 30 fillér.

Az intézet mellett egy 60 tanulóra berendezett internatus van, melyben a tanulók felügyelete s teljes ellátást kapnak. Az internátusi díj 400 korona, mely felévi részletekben díjeletendo.

Az intézetet, valamint a vele kapcsolatos internátust illetoleg felvilágosításokat készeggel ad az igazgatóság.

Különféléek.

— Nagyboldogasszony. Ünnepe volt e napon a katholikus egyháznak. Nagyboldogasszony napjan volt Oroszhegy községben is a szokásos ev. buc-u, melynek látogatásat nagyban növelte a gyönyoru augusztusi nap, minoben meg nem igen volt az ides reszünk.

— Erzsébet királyné emléke. Lapunk mult számában már megemlekeztünk arról a kegyeletes emlékünnepélyrol, melyet az etédi közbirtokosság rendez az „Erzsébetház" leleplezése alkalmából. A rendezőség az ünnepélyre következő meghivót bocsátott ki: Tisztelt szét: Eted község és közbirtokosága elhunyt jó királynéjának emlékét megörökítendő egy Erzsébet-házat épitett kulturális czélokra, melynek leleplezése folyamatása kisbaloghi Hollós Aktor főispán ur és méltóságának vednöksége alatt folyó ev augusztus hó 20 an, azaz Szent-Istvan király napjan, mint nemzeti ünnepen tartatik. Ezen alkalomra czimet és családjat a közbirtokosság nevében tisztelettel meghivjuk. Eted, 1901 aug. hó 10 en. Gogh Elek, gazdasági igazgató. Dr. Szocsics Ignác, tanácsjegyző. Az ünnepely sorrendje. 1. Az ev. ref. templomban. 1. Himnus: orgonakisérettel enekli a közönség. 2. Ima, egyházi alkalmi beszéd tartja Menyhart Andras ref. esperes. 3. Az Erzsébet-ház megszentelése. 4. Szózat enekli a helybeli dalárda. 4. Elnöki jelentés. 5. Ünnepi beszéd: tartja grof Lázár Adám megyei főjegyző 6. Alkalmi enek: eloadja a helybeli dalárda. 6. Bezárás beszéd: tartja Szász Kálmán ev. ref. lelkész a templomban délelott 10 orakor. Közös ebed delutan 2 orakor. Mukedvelói eloadás este 6 orakor. Ebédjegyekert jelentkezhetni augusztus 18 ig az elnöksegnél.

— István király. Kedden folyó hó 20 án lesz István király napja. Első keresztény királynak névnapjat kegyeletben megülni egész Magyarország. Varosunkban hétfőn este villogtatás lesz s kedden a plebánia templomban ünnepélyes Tedeum, melyen az összes hatóságok testületileg vesznek részt.

— A király születése napja. Ő felsége szuletésnapi évfordulojat ünnepéljük folyó hó 18-án. A legelso magyar ember, jó "királynak, diesőségesen uralkodó I. Ferencz József e napon éri meg szuletésének 72-ik évfordulojat. A plebánia templomban e napon Te Deum lesz s istení tisztelettel tartanak varosunkban az ev. ref. templomban is, hol Sebestyén Sándor segédlelkész mond ünnepi imát.

— Erzsébet királyne emléke Bethfalva es Kis-Galambfalk a helybeli iskolaban fogja ezt a nagy nevezetet „Mai csorgó"-t díszes kivitelu kutmedencevel es emlektáblával ellátva f. ho 25 en d. u. 3 órán kezdodő ünnepélyes szentelmenel kapcsolatos felavatasi ünnepseggel fogja ujra szentelni a varosi szent-kut, bocsatnai Ezen „Erzsebet-kut" környeken kies fekvesu szep dodoske van, mely az atalakítás folytan — setautakkal es lugasokkal ellatva a kirandulo tarsasagoknak, mint a muliteta, nagy a jovoben meg inkabb, kellemes udulo helyul szolgal. A felavatasi ünnepely dicsőitő vednökök Gálffy Kálmán, szekelykereszturi foszolgabiro es magyarosipusi Koncz Armin gryogyszeresz es foldbirtokos, mint elnokok: Baczó Lajos bethfalvi es Jakab Albert kis-galambfalvi lelkesek allanak A felavatasi ünnepely musora a következő: 1 Hymnusz, enekli a közönseg 2. Felolvasó beszedet tart es a kut ut Bethfalva közseghez, mint tulajdonosnak átszetése átadja Jakab Albert kis-galambfalvi lelkesz. 3. Buekel a bethfalvi ev. ref. dalkor. 4. Szavat ify Pal Sandor tanitó. 5. Szózat, enekli a közönseg. Musor vegezteve tancz. Belepo dij szemelyenkint 50 fillér.

Áthelyezés. Ahogy ismerni, az erzsebetvarosi kir. gymnasium tudos tanarai, lapunknak kezdet ota kivalo munkatarsai a közoktatasugyi miniszter a szegedi gymnasiumhoz helyezte at. Joleso érzessel, nemi büszkeseggel jelentjuk, hogy nagytudasu munkatarsunk a tavolmi is szives ügyelme es támogatasaban fogja reszesiteni lapunkat s majdan az magyar szeretett Szekelyföldre ismet visszatérni ohajt. Adja Isten! Kisebb legoszintebb szerencsekivanatunk vuly az alamasbelyere!

— Szendely hir. Szombatfalvai Lajos varosunk rendőrfőkapitánya szabadságról, melyet a borszéki fürdőn töltött visszatért s átvette hivatala vezetését.

— Hymen. Kiss Jenő homoród-szentpáli körjegyző folyó hó 28-án eskszik Erős hőseget Kisgyörgy Bertuskanak, Kisgyörgy Sándor vargyasi unitarius espres szep es müvelt leányanak Vargyason. — Likman János folyó hó timár tanoc f. ho 12-en vezette oltarhoz Dezső Anná, Dezső Ferencz mészárosmester leányát.

— A világosi fegyverletetel évfordulója. Augusztus hó 13-án, kedden mult 52 eve, hogy elborult a magyar szabadság egyszer napja Világosnál. A legszomorubb emlékezeti napok egyike, azok közul, melyeket ötéli, átszenvedett ezeréves nemzeti lete alatt a magyar. Azok a vitéz honvédfiuk, a kik elött szaz és szaz csatában legyőzve lejjel fordult az ellenség, ki a honvedi diecsőség el nem mult ragyogasat fenyes kaddal iratk be az ezeréves Magyarorszag diesteljes történetebe, most ott álltak körülkeritve az orosz sereg óradatával, fegyverik szétszórva lejjel fordult az ellenségelve s ajkukról egymástól egymáshoz szall el a szörnyu vad:

— Arulás! Arulás!

Szornyuseges nap volt, lelketet megrázó, párja annak, mely nemzeti Golgotajava avatta Arad-ot a magyarnak. Az ősi szokás szerint a hősök vérétől a hősi hegy elveszett a haza, a szabadság, nem egy közülök golyot bocsátott szivébe, megelőve clöbb ilu tursát a csatak viharaiban: a harcz parjapt. Mar ötvenket eve ennek, s a magyar fajnak szivosszagárol szamlalja hanusgrol, hogy áteltik ezt a napot s azt a másikat, oktober 6-ikat. Ám a hosszu elnyomatas utan a szabadsag virradata közlekezett ismet a hazára s a kiontott ver, a kiomlott kötv vergodtak ismeretes a hősok sirhalmainak oldalán...

— Halik József emléke. A Szekelyföld egyik legérdemesebb fia, a szekely erdely legbuzgóbb harczosa emlékének áldoz az a diszes füzet, melyet az elhunyt kivalo ferfiu, Halik József halálának emlékére szerkesztett s a napokban bocsátott ki a szerkesztő. Az érdekes füzet a „Szekely Nemzet" volt szerkesztőjének elutrejzával kezdődik s meg vannak benne mindazok a gólgok, melyek eletében es halala utan is az ő nevehez összefüggésben fűtettek. Többek közt Potsa József v. b. t. t. háromszéki foispánnak azon indítványa hogy az elhunyt emlékere a s.-szt.-györgyi polgari iskolanal teremtsenek Halik apot jó tanulók jutalmazasa. Az indítvány csakhamar megvalosult s Potsa foispan elso adomanyat csakhamar be is fizette s a Halik-alapnak ma már 554 korona vagyona van. A füzetet allapozva kétszeresen erezzük, hogy Halik halálával, mingen kilumo fát vesztette el a Székelyföld. Emléke szoldon imádja ezutan hősi közönsége.

— Hegedüs Sándor és az erdélyi házipar. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter leiratot intezett az Erdélyi Kárpát-Egyesülethez, melyben kijelenti, hogy kivalo erdeklodessel kiséri az egyesulletek a háziipar folkarolaskat czelzo mozgalmat és hajlando azt erkölcsi es anyagi támogatásban reszesiteni. Felhivta az egyesuletet, hogy dolgozzon ki reszletes eloterjesztest, miképp ohajja az erdelyi háziipart fejleszteni es eletjeszteni. Az E. K. E. legkozelebbi valasztmanyi gyulesen a dolgot fogalkozott es a háziipari termekek eloterjesztesere azt javasolta, hogy a szekelyek eloszor sorban háziipari bazárok rendezteseznek be, hogy minden háziipari tárgy a közönseg szeme elöt legyen.

— Választasi mozgalmak. Kezdetoket vettek Udvarhelyvármegyeben is a valasztasi mozgalmak. A legesendesebb a havasalji kerület, melyet Ugron János szekely-udvarhely-szentkirályi ev. ref. lelkesz es a Udvarhelyen a jelenlegi szabadelvüvel, Lázár Mihálylyal szemben a Kossuth-párti Eles Henriket leptette fel a nemzeg alakult Kossuth-párt. — Szekely-Keresztszon Bedö Albert szekely-udvarhely-szentkirály szinten Kossuth-párti programmal Sz. Szakáts Péter parkimonistát leptette fel a Legtöbb jelöltje van a homoród-oklándi valasztokerületnek; itt Heltai Ferenczné, a jelenlegi szabadelvü képviselőnek komolyabb ellenjelöltje tamadt Jakab Ottó szekely-udvarhely-szentkirály szinten, ki szintén a Kossuth kormánypárti a harmadik jelölt dr Baczó Albert budapesti jeles fiatal ügyved is, a kerület szülötte; a negyedik jelolt itt is Kossuth-párti, hir szerint Fay mezőségi nagybirtokos. Ez a kerület parlamentarisan Szász Gábor képviselőházi alelnoknek nem igen lesz ellenjelöltje. A Kossuth-párt különben készülődik vezérenek Kossuth Ferencznek fogadására, a ki szeptemberre igérte szekelyföldi látogatasát.

— Hogyha elszáll a ház lelke . . . A ház lelke a háziasszony, a gondos feleseg, a szeretö anya S bizony a ház lelke szall el a háziasszony halalával. Ilyen csapas este is lehet s Schaffenbrigyes sz.-udvarhelyi kereskedőt, ifju nejet, szülestett tőle 6 gyermeket, a legelenek 34-ik, boldog hazasságunk 16-ik evében. A szeretö nőt, a gondos edes anyat, férjén kivül három gyermeke siratja, Rezső, Anna és Jenő. Halala kétszer csapas az ifju nőre, a szülőkre, hiszen szeretö fiuk szivoraval temettek el edes anyajt ösz. Csép Andrásné, szül Kassay F. Rebekat. Anya és leanya osaknem egyszerre tertek az Urhoz. — Eszallott a ház lelke Zillmann a Jánosnak szeretett nejet, a gyermekeinek jó édesanyjat, boldog hazasságunk 16-ik evében. Ő szerető nő, a gondos edes anyai, férjén kivül három gyermeke siratja, Rezső, Anna és Jenő. Halala kétszer csapas az ifju nőre, a szülőkre, hiszen szeretö fiuk szivoraval temettek el edes anyajt ösz. Csép Andrásné, szül Kassay F. Rebekat. Anya és leanya osaknem egyszerre tertek az Urhoz. — Eszallott a ház lelke Zillmann a János nőt, a szeretett nőt, a gyermekeinek jó édesanyjat, boldog hazasságunk 16-ik evében. A szeretö nőt

322—1901. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a budapesti VI. kerületi kir. járásbiróság 1901. évi Sp III. 447/1. számu végzése következtében Reich Mór ügyvéd által képviselt Steinitsch Ármin budapesti czég javára Zappé Béla oklándi lakos ellen 184 korona 62 fil. s jár. czég 1901. évi május hó 28-án foganatositott kielégitési végrehajtás ugyan felfoglalt és 680 korona becsült következő ingóságok u. m.: 1 pedál czimbalom, házi butorok, 1 kerékpár és könyvek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1901-ik évi V. 1032. számu végzése folytán 189 korona 63 fil. tőkekövetelés, ennek 1900. évi junius hó 1. napjától járó 5 százalék kamatai, $\frac{1}{2}$ százalék váltó díj és eddig összesen 68 korona 55 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Oklándon a helyszinen lerendő eszközlésére **1901. évi augusztus hó 21. napjának** délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek, szükség esetén bocsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglalattak és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901 évi augusztus hó 2. napján.

POLLÁK IGNÁCZ,
kir. birósági végrehajtó.

Sz. 2335—1901. tkv.

Hirdetmény.

Ifed község közbiveji telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számu szabályrendelethez képest átalakitható s ezzel egyidejüleg mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1801. XVI t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdonjoganak bejegyzését rendelik, az 1892. XIX. t.-czikkben szabályozott eljárás a tkv. bejegyzések helyesbitésével kapcsolatosan foganatositattik.

E czélból az átalakitási elonmunkálat hitelesitésére és a helyszini eljárás a nevezett községben 1901. évi september hó 14-én fog kezdődni.

Emiléztya felhivatnak:

1. Az összes érdekeltek, hogy a hitelesitési tárgyalason személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az uj tkvi. tervezet ellen netalánt észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakitása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat, jóhiszemü harmadik személyek irányában többe nem érvényesithetik.

2. Mindazok, a kik a tkvben előfordulo bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kivánnak tenni, hogy a tkv. hatóság kiküldötje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazolo okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésüket okiratik nincsenek, hogy az átirásra az 1886 XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében a szükséges adatokat megszerezni iparkodjanakés azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás lérejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánitsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesithetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

4. Azok, kiknek javára tényleg már megszünt kötelezésre vonatkozó zálogjog vagy megszunt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ügyszintén az ily bejegyzésekbel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesét kéreimezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánitása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a belyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A Kir. Járásbiróság tkv. Hatósága.

Sz.-Kereszt ur, 1901. julius hó 16-án.

Veress, kir. albiró.

1091. évi 676. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A parajdi m. kir. sóbánya hivatalnál a gépelyfogat és másnemü fuvarozási szolgálatok bérlete **1902. évi január hó 1-étől** kezdve **1904. évi deczember 31-ig** terjedőleg 3 egymás után következő évre; **1901. évi szeptember hó 18-án délelőtt 10 órakor** a parajdi m. kir. sóbánya-hivatali irodában tartandó árlejtés utján a legkevesebbet igérőnek kiadatik.

Kikiáltási ár, a mostani 4·4 méternázsa-dij leend.

Minden versenyző a hozzászólás előtt köteles 1000 korona bánatpénzt az eljáró sóbánya-hivatalnál befizetni.

Irásbeli ajánlatok 1 koronás bélyeggel és az 1000 korona bánatpénzzel ellátva, pecsételve és e czim alatt **„Ajánlat a parajdi gépelyfogat bérlethez"** csak a szóbeli árlejtés megkezdése előtt fogadtatnak el.

Ugy az irásbeli, mint szóbeli versenyzők is csak akkor fogadtatnak el és bocsátatnak az árlejtéshez, ha a megyei vagy városi közigazgatási tiszteségtől kiadott és láttamozott bizonyitványnyal igazolni képesek azt, hogy ezen mintegy 10.000 koronára rugó beruházást igénylő vállalathoz „a megfelelő tőkével, vagy terümentes fekvő vagyonnal birnak és a bérletet az államkincstár hátránya nélkül elvállalhatják és azt végezni is képesek."

Az árlejtési feltételek és szerződési pontozatok a parajdi m. kir. sóbánya-hivatali irodában a szokott hivatalos órákban megtekinthetők s ezeknek tudása és elfogadása „az irásbeli ajánlatokban is elismerendő".

Magy. kir. sóbánya-hivatal.

Parajdon, 1901. évi augusztus hó. **SZÜCS.**

KOVÁCSMESTER SZÉKELY-UDVARHELYT.

A Kossuth-utczában (saját ház) megnyitottam

kovácsmester műhelyemet,

hol a kor igényeinek megfelelő kivitelben készitek: kocsikat, szekerek, épületek kovácsmunkáit, elvállalok lóvasalást, régi harangok elforditását és mindennemü javitásokat, pontosan a legtutányosabb kivitelben.

Hosszas, más vidékeken tett tanulmányaim alapján nyitottam meg a modern technika vivmányaival rendelkező üzletemet s a n. é. közönség szives pártfogását kérem

Likman Balázs,
kovácsmester.

Könyv- és papirkereskedés áthelyezése.

Tiszteletttel jelentem a nagyérdemü közönséget és vevőimnek, hogy üzletemet a Koncz-téli gyógytár mellől a Szent-Ferencz szerzet-templom bomlokzatával szemben fekvő házam bolthelyiségébe költöztettem át.

Gyertyánffy Gábor.

Uj czukrászüzlet

SZÉKELY-UDVARHELYEN a Főteren (szemben a Gyertyánffy-féle üzlettel).

Tiszteletttel értesitem a n. é. közönséget, hogy **czukrászüzletemet** Székely-Udvarhelyt a Főteren megnyitottam, a hol is naponta friss sütemények, torták, ugyanint minden czukrászati czikkek kaphatók.

Esküvőkre, keresztelőkre és min'den ünnepi alkalmakra izletes és szépen diszitett tortákat készitek.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradok tisztelettel:

Ernst György

BERKECZY LAJOS

ÉPÜLET- ÉS DISZMŰBÁDOCOS

ajánlja minden e szakmába vágó munkálatait, u. m.: toronytetőket, házfedés, czikkely fedelek javitásai bádogos munkák, fürdő kádak, házi czikkek, konyhaczikkek és kertészeti czikkek. — Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Az üzlet 14 évi fennállása a megrendelések és kiszolgálások kifogástalanságáról és szolidságáról tanuskodik. Minél számosabb megbizást kér

tisztelettel:

BERKECZY LAJOS bádogos mester,
Székely-Udvarhelyt.

ÉPÜLET- ÉS BUTORASZTALOS

Ifj. Viszhányó István

SZ.-UDVARHELYEN, Kossuth-utcza, Posta-udvar.

Ajánlja mindennemü az asztalos szakmába vágó munkálatait, u. m. szalonok, hálószobák, ebédlők és hivatalos helyiségek, irodák és iskolák, vendéglők, kerhelyiségek és mulató helyek berendezését. — **Szobák padolása, ablak és ajtóbetétlisok.**

Szolid árak. — Gsinos és tartós munka.

Székely butor.

Izlées székely stilü tulipános butorok művészi kivitelben és festéssel. Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Szives támogatást kér

tisztelettel

Ifj. Viszhányó István,
épület- és butorasztalos.

BARTHA ANDRÁS

czipészmester

SZÉKELY-UDVARHELYT

Kossuth-u. 21.

(Zálogház mellett.)

Ajánlja a n. é. közönség szives figyelmébe a *Kossuth-u. 21. sz.* (Zálogház mellett) egész ujonnan berendezett **férfi- és női**

KÉSZCZIPŐRAKTÁRÁT

és üzletbelyiségét.

A legfinomabb anyagból a legkényesebb izlésnek is megfelelően készit kelló gyorsasággal, tartósággal, pontossággal, *jutányos árak mellett* férfi-, nők- és gyermekczipőket. Sokoldalu tapasztalataira támaszkodva, a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit kéri.

BUTOR

Grünwald Albert butorkereskedő **Brassó.** Kapu-u. 47—49. Legnagyobb **butorraktár** a Reinhart Fülöp aradi butorgyáros hirneves keszitményei **gyári árakon.**

20 hónó-zoba 30 ebedlő 50 szalon és igló urszoba barock, renaissance, secessió és onémet stilben állandóan raktaron vannak.

Nagy választék szalon- és futó szőnyegekben. Párisi, berlini, brüsseli stb. selyem, peluche szövetekben.

Kézeskedik kitünő minőségért, rendkivüli olcsó árak mellett. Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Épület- és butorasztalos

Van szerencsém értesiteni a nagyérdemü közönséget, hogy mindennemü az asztalos iparba vágó munkálatokat elvállalok, igy jutányos áron és szépen kivitelben készitek szobák, konyhaberendezéseket, gazdasági felszereléseket, épületek padolását, ajtók és ablakokal való felszerelését, különösen ajánlom remek müvü irószatalaimat, könyv- és iromanyalanyamat.

Községi jegyzői és biró i irodák teljes berendezését.

Jutányos árak, izlées munka!

Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utcza. (Saját házamban.)

BIRÓ FERENCZ.

Épitéseket, épitkezéseket *és tervezéseket,* valamint költségelőirányzatokat teljesen szakszerüen és a kor igényeinek megfelelően a legkényesebb izlésnek is megfelelően köz- és magánépületeket teljes berendezéssel elvállal

Vidéki megbizások is a leggyorsabban teljesittetnek.

Egyszerü levelbeni megkeresésekre azonnali kimerito tájékozás adatik.

Szolid és felelősség melletti munka.

Vladár Ferencz

épitő vállalkozó
Székely-Udvarhelyt, Szombatfalvi-utcza, saját házában.

Jutányos árak.

Templom javitásokat, oltártervezetket s minden e szakmába vágó dolgokat pontosan elkészit.

PANAJOTH ALBERT

műlakatos

KERÉKPÁR RAKTÁRA

Székely-Udvarhelyt. Kossuth u. 44.

Nagy választék: *Kaiser-, Styria-, Regent-* stb. *kerékpárokból.* — Legolcsóbb árak. *Az összes felszerelések kaphatók, fukaros munkák, sirkerítések, villamos csengők, tűzcsők* stb. esetleg előnyös részletfizetésre is.

Kerékpárjavitó műhely.

Csak szolid kivitel és olcsó ár a jelszavam.

Udvarhely vármegye alispánjától.

Sz. 9588—901. alisp.

Pályázati hirdetmény.

A Székely-Udvarhely városnál ujonan rendszeresitett és 2400 korona fizetés és 400 korona lakbérrel javadalmazott városi mérnöki állásra ezennel pályázatot nyilok.

Jogositva van a megválasztandó mérnök, hogy amennyiben a hivatalos teendőkben megengedik, a város területén magánmunkálatokat is végezzen.

Pályázati záros határidőül **folyó évi szeptember 20-ik napját** bezárólag tüzöm ki s felkérem pályázatokat, hogy kellően felszerelt kérvényüket jelzett időig hozzám annál is inkább adjék be, mivel az ezen határidő ellelte után érkező pályázati kérések figyelmen kivül fognak hagyatni.

Székely-Udvarhelyt, 1901. évi julius hó 19-én.

Dr Damokos Ándor,
alispán.

Pártfogjuk a hazai ipart.

Kézsmárky Ákos

kocsigyártó és nyerges

Székely-Udvarhelyt (szemben a vasuti állomással) ajánlja minden e szakmába vágó s a legkényesebb igényket is kielegitő munkait, u. m.: teljesen uj kocsik és szekrek, nyergek, matraczok, ablakredőnyök, képiceret-aranyozások, padló-fenyezések, festések, stb. elkészitését. Javitások olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan és jutányos áron teljesittetnek. Régi kocsikat és szekereket becserélek, esetleg készpénzen megveszek. Mintajegyzéket ingyen és bérmentve küldök. — A nagyérdemü közönség szives hazafias pártfogását kérve, vagyok tisztelettel:

Kézsmárky Ákos,
nyerges és kocsigyártó.

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER kovácsmester

Székely-Udvarhelyt, Kossuth-u. 74.

Állandó raktárt tart legjobban elkészitett és legkülönbözőbb kivitelü modern

KOCSIKBÓL.

Használt kocsikat becserél, vagy kijavit a legpontosabban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Belegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt, 1901.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.